

ELŐSZÓ

Lectori salutem!

Üdvözljük az Irodalomtudományi Tanszék újrainduló *Actájának* minden olvasóját! Hosszas tervezés előzte meg a gyermek- és ifjúsági irodalommal foglalkozó, az új sorozatot megnyitó számunk megjelenését, konferenciák és kerekasztal-beszélgetések, szemináriumok és kollokviumok során körvonalazódtak azon témák, melyekről itt a tanszék oktatói, hallgatói és volt hallgatói számot adnak. Nem véletlen a hosszúságú tervezés, mely – reményeink szerint – talán érettebbé tette írásainkat, ugyanakkor érdemes volt reflektálni az utóbbi években szerencsés módon gyarapodó gyermek- és ifjúsági irodalmi szakirodalomra is.

Az átalakuló kanonikus mozgások, formálódó tantervek tükrében is látható, hogy talán soha nem volt aktuálisabb e téma megvitatása, mint napjainkban. Mit olvassanak a fiatalok, máshogy olvasnak-e, ki határozhatja meg, hogyan olvassanak, milyen pszichológiai háttere lehet a befogadásnak? Ilyen és ezekhez hasonló kérdésekre keressük a választ vagy válaszokat folyóiratunk jelen számában, megvizsgálva a választott korpusz kanonikus jellegét, s kifejezetten nagy hangsúlyt fektetve a tanítás, közvetítés mikéntjére. Az olvasóvá nevelés fontos kritériuma ugyanis, hogy a reménybeli olvasók egyáltalán találkozzanak a befogadásra alkalmas művekkel, közel kerüljenek hozzájuk, ezen alkotások pedig felkeltsék az érdeklődésüket, választ adjanak kérdéseikre. A gyermek- és ifjúsági irodalom jelentékeny kínálatából így elsősorban az általános és középiskolás korosztályt megszólító művekre és kánonokra fókuszáltunk, bízva abban, hogy munkánk segítséget jelenthet a tanár- és tanítóképzésben tanuló vagy a pedagógusi pályán lévő olvasóknak is a tananyag frissítésében és a kánonok átértelmezésében.

Az utóbbi másfél-két évtized szerencsés változásokat indított el a gyermek- és ifjúsági irodalomban. A didaktika terhét levetkőzve egyre több értékes és befogadókát találó mű jelent meg mind a nemzetközi, mind a magyar könyvpiacon. Elvitathatatlan J. K. Rowling *Harry Potter*ének sikere és úttörő volta, s talán éppen egy, a fikatív-mesei és reális elemeket mesterien ötvöző mű sikere volt szükséges az újabb utak megnyitásához, újabb kánonok kiépüléséhez. A primér művek gazdagodását az epika után a líra is követte (hazánkban talán az új líraantológiák, a *Friss tinta!*¹ és az *Aranysityak*² nyitották meg a sort), majd felzárkózott a szekunder, az értelmező irodalom is. A Komáromi Gabriella által

1 Csányi Dóra, Banyó Péter, Kovács Eszter, Edinger Katalin szerk.: *Friss tinta! Mai gyerekversek*. Budapest, Csímota Kiadó – Pagony Kiadó, 2005.

2 Lackfi János szerk.: *Aranysityak. Friss gyerekversek*. Budapest, Móra Könyvkiadó, 2013.

szerkesztett *Gyermekirodalom*³ című tanulmánykötetet követte Lovász Andrea *Felnőtt gyermekirodalom*⁴ című munkája, mely részben tankönyvként, részben lexikonként mutat utat választott korpuszában, de ide sorolható a *Navigátor*⁵ és a *Navigátor 2.*⁶ című gyermekirodalmi lexikon is, melyek a 2000-2010, majd a 2010 és 2015 között megjelent művek (és szerzőik) között segítenek eligazodni.

A gyermek- és ifjúsági irodalom értelmezőinek kínál segítséget a *Mesebeszéd*⁷ és a „...kézifékes fordulást is tud”⁸ tanulmánykötet, mindkettő az utóbbi évek legkifinomultabb és legsokoldalúbb értelmezési és megközelítési lehetőségeit kínálva az olvasóknak. Úgy érezhetjük tehát, hogy – végre – nem vagyunk teljesen elveszve, létezik gyermekirodalom *A Pál utcai fiúk*on túl, nem csak az évtizedek óta jelen lévő kötelező olvasmányokat kínálhatjuk az ifjú olvasóknak, s egyáltalán: létezik gyermek- és ifjúsági irodalom. E sorhoz szeretne csatlakozni jelen kiadványunk is, bízva benne, hogy – a fenti művekhez hasonló módon – érdekes szempontokat és értékes elemzéseket kínálhat befogadóinak.

A szerkesztők

-
- 3 KOMÁROMI Gabriella szerk.: *Gyermekirodalom*. Helikon Kiadó, 2001.
 - 4 LOVÁSZ Andrea: *Felnőtt gyermekirodalom*. Szentendre, Cerkabella, 2015.
 - 5 LOVÁSZ Andrea szerk. *Navigátor. Gyermekirodalmi lexikon – Böngésző és olvasókönyv*. Szentendre, Cerkabella, 2011.
 - 6 LOVÁSZ Andrea szerk. *Navigátor 2. Kortárs gyermekirodalmi lexikon, böngésző és olvasókönyv*. Szentendre, Cerkabella, 2015.
 - 7 HANSÁGI Ágnes, HERMANN Zoltán, MÉSZÁROS Márton, SZEKERES Nikoletta szerk.: *Mesebeszéd. A gyerek- és ifjúsági irodalom kézikönyve*. Budapest, Fiatal Írók Szövetsége, 2017.
 - 8 HANSÁGI Ágnes, HERMANN Zoltán, MÉSZÁROS Márton, SZEKERES Nikoletta szerk.: „...kézifékes fordulást is tud”. *Tanulmányok a legújabb magyar gyerekirodalomról*. Balatonfüred, Balatonfüred Városért Közalapítvány, 2018.